

Становище

от

проф. д-р Борис Сергинов

върху

Хабилитационен труд: „Седем творчески проекта и разширено резюме“

на доц. д-р Моника Попова (НБУ)

за придобиване на академична длъжност „Професор“ в научна специалност:
„Изкуствознание и изобразително изкуство“

научна област: 8. Изкуства

професионално направление:

8.2. Изобразително изкуство

Нов български университет

2021г.

Моника Попова е родена в гр. София и е възпитаник на Националната художествена академия на всички образователни нива от висшето си образование, доктор е на НБУ и е дългогодишен преподавател на университета.

В разширеното резюме представено към творбите които са същинския хабилитационен труд на Попова самата колега доц. д-р Попова пише: „Изложбата „Вакуум“ от 2019 г. е най-мощния ми проект до момента и най-категорично ме представя в творческия генезис. В изложбата представям над 150 произведения: мащабни живописни платна, рисунки и керамични пластики, създадени през последните 25 години. В проекта показвам творби от различни цикли, които носят своя ретроспективен характер.“ И по-нататък Попова казва: Изучаването на йероглификата в 10 годишното ми обучение в египтологията, силно повлия върху визуалната ми образност, като възможно най-категорично това се прояви в работите ми от изложбите:

„Максимална степен на болка“ и „Горен пласт точки“, като и двата проекта са проява на много силна и компресирана емоция, където детайла бива игнориран в полза на опростения до символ знак. Така, както генезиса на знака в комуникацията достига до йероглифика, така и генезиса на моята зрялост в образа, иницирана чрез болката, ме доведе до визии подобни на пиктограми.

И в двата проекта болката е туширана, чрез радикална намеса на визуални елементи, като цветни петна, точки, дуалистични символи, до всевъзможни визуални знакови поведения, но на база самоирония.

- Проектът- „Максимална степен на болка“- Галерия ”Индуриална“-гр. София, 2015г.

Изложбата е посветена на моята Майка, или по-точно една визуализация на онези мъчителни 4 месеци, в които се разделях със своята Майка.

„Това е проект, символ на ужаса от раздялата. Символ сведен до образ - константа. Образ, асоцииращ граница. Преодоляването на границата или хоризонта е мъчително. Мъчително е може би и най-вече за свидетелите. Аз бях свидетел на преминаването на хоризонта на моята Майка.

Това преминаване създаде образи, ситуации и състояния, които обобщих до знаци подобно на буква, линия, петно или точка. Разликата между „преди“ и „след“ е в това, че изкуството прецежда болката и оставя една следа или линия от максималната степен на болка.“

Картините са голямо форматни и дълбоко емоционално наситени. Образите носят усещането за йероглифика. Най-мощната картина е с дължина 8 м.

В изображенията се преплитат няколко символа, като: гроб, мумия, гробница, тяло, кутия, пашкул, или клетката от която душата не може да се освободи.

Успоредно с картините са показани мащабни керамични пластики, изработени на принципа на ротацията и гравирани с керамичната техника „сграфито“. Всяка една с височина 210 см.

За себе си оценявам изложбата в галерия „Индуриална“, като едно от най-големите си творчески постижения.

- Проектът „СИТО“ в галерия „Райко Алексиев“, гр. София, 2016г.

Проектът представи всичко създадено през периода на престоя ми в ателиетата на женската фондация ГЕДОК в гр. Мюнхен, Германия. Той е продължение на идеята за бродираните картини, които прехвърлих и върху метални сита.

Ситата, с които покрих пода на галерия „Райко Алексиев” наброяваха 500 броя, като 30 от тях бяха бродирани.

Идеята за покриването на залата под формата на инсталация с металните сита (символ на съпругата, домакинята, жената, „магьосницата”, домашния уют...), е с цел зрителя минавайки между ситата / които на пръв поглед и в този мащаб изглеждат като въздушни балони, стъклени глобуси или годещни пръстени/ да открива изненадващо бродираните сита. Идеята за ситото и пресятото нещо, като ритуал на живота е основно човешко поведение в търсенето на най-ценното. Това е и смисъл на моя живот: моето ежедневие; моето изкуство, моето поведение като съпруга и майка; моето усещане за ценност. Това, което остава и оцелява след ударите от пресяването в повечето случаи е красиво, приличащо на любов, но понякога може да изглежда на жена с автомат, или на убит Прометей. Върху ситото остава преживяното!

Живеем в епохата на Световното сито, на което се надяваме да остане най-ценното- човешкия живот!

В изложбата присъстваха около 30 броя мащабни цветни рисунки, които създадох през периода на моя престой в ГЕДОК и представих на изложбата „СИТО“. Към тях добавих и инсталация с мащабна керамична пластика създадена в тухларната на фирма „ТЕРА“ в гр. Червен бряг.

В изложбата участва и моя съпруг- Методи Попов с 40 бр. рисунки, които също бяха реализирани на територията на ГЕДОК

Изложбата беше открита като вернисаж.

- Проект- „Драни и шити“-галерия „Арт алея“-гр. София, 2016г.

Изложбата "Драни и Шити" е творчески съвместен проект на мен и на съпруга ми - Методи Попови в столичната галерия "Арт алея", посветен на любима тема и за двама ни - "Главите". Аз "бродирах" керамичните глави, а Методи ги "дереше", за да открива фигури и структури, изненадвайки дори самия себе си.

На изложбата представих 16 шити керамични глави изразяващи различни състояния, а Методи 6 порцеланови –

драни глави на базата на функционалната форма от бита, каквато е тоалетната чиния.

Интересното в проекта е комбинирането между диаметрално различни изразни средства, като керамика с бродерия, както и предмети от бита трансформирани в изкуство.

От напълно прости обеми бяха създадени различни емоционални състояния на базата на символи, метафори, визуализации чрез технически похвати.

- Проект- „1+1=1+1“ – галерия за съвременно изкуство към СБХ- ул. Шипка 6, 2017г.

„Изложбата „1+1=1+1“ е проект, който е резултат от общуване между двама автори от различни творчески зони, но с респект към другия и с равенство помежду им.

Преди 2 години Иван Кулеков предлага на Моника Попова да направят обща изложба.

След две години Моника Попова решава да направи несамостоятелна изложба и кани Иван Кулеков да ѝ развали самостоятелността.

Така всеки започва да прави каквото си иска и както си иска, почти без знанието на другия.

И двамата като че ли правят това, което най-добре знаят, но :

- Тя с много цвят, а
- Той с много желание.

И така в изложбата, каквото ще е отляво, такова ще е и отдясно,

но Тя с повече цвят, а Той с огромно желание.

Моника Попова е преподавател в НБУ, египтолог и художник с отношение към различните изразни средства в изкуството, като провокация са винаги акцентите ѝ със съшиването върху нещата:

- Шие, когато започне да става красиво
- Шие, когато започне да става лесно
- Шие, когато, другите не са го зашили

- Шие, когато трябва да въведе ред
- Шие, когато нещо се скъса
- Шие, когато обърне очите си
- Шие, когато трябва да бъде простено
- Шие, когато я е страх да започне
- Шие, когато трябва да свърши...

Иван Кулеков е химик, философ, журналист и писател: „ Кое какво е научил от хората, а кое защо е научил от сънищата“ .

Изложбата е резултат от дългогодишното общуване между мен и приятелят ми Иван Кулеков.

Иван е човек с огромна енергия и отношение към неща и хора извън стандарта. Неговата интердисциплинарност е нещото, което ме завладя и ме провокира да го покана в своя проект, където рисунката, текста и тримерния образ са основни изразни средства.

Пластиките под формата на утробы са с татуирани текстове на Кулеков , които подобно на изображенията върху тях приличат на компресирани послания, като например:

1 РАЖДАМЕ СЕ БЕБЕТА, УМИРАМЕ ДЕЦА.

2 БОГ СЪЗДАДЕ ЧОВЕКА. ЗА ДА СЪЗДАДЕ БОГ.

3 ЗЕМЯТА ОБИКАЛЯ ОКОЛО СЛЪНЦЕТО В СЕБЕ СИ.

4 НЕЖЕЛАНО ДЕТЕ (оформено върху корема като печат).

5 ВЪПРОСЪТ НЕ Е В „ЗАЩО“, А В „ЗАЩОТО“.

6 ДА ТЪРСИШ ЧОВЕКА, КОЙТО ДА ТЕ НАМЕРИ.

7 $1+1=1+1$

8 СВЕТЪТ Е ЕДИН И САМОТЕН.

9 ВРЕМЕТО НЕ ТЕ ЧАКА. ЧАКА ТЕ ПЪТЯТ.

10 КОГАТО СИ ТРЪГВАШ, ЩЕ КАЖЕШ „ЗАСЛУЖАВАШЕ СИ ЗАРАДИ (МУЗИКАТА) НЕБЕТО.(МУЗИКАТА е задраскана)

11. ЦЯЛ ЖИВОТ ЩЕ БАЛАНСИРАШ ВЪРХУ СКЪСАНАТА СИ ПЪПНА ВРЪВ

12. до тях - една КОФА СЪС СЧУПЕНИ КОРЕМИ

Освен с пластики, галерията беше изпълнена с редувани живописни картини и на двамата в различен колорит, формат и концепция за баланс между двама диаметрално различни поне във визуално отношение автори. “

- Проектът- „Рисунки преди лягане“ –галерия „Арт алея“- гр. София, 2019г.

„Изложбата представя рисунки, които съм създавала :

- в часовете преди да заспя;

- в моменти, когато умората е била толкова голяма, че не усещах тялото си;

- в моменти, когато вместо хапче решавах да взема тънкописец;

- в моменти, когато щастието или болката не можех да трансформирам по друг начин;

- в моменти, когато исках да се разтворя в нищото...!

- Всичките близо 80 рисунки са изписани върху хартията на дядо ми и за това са жълти!

Върху тях е трябвало да има петрографски диаграми и химически формули, но аз ги попълних с пиктограми на моя живот!

Тези листа са спасявали не само мен, но и студентите. Те ги раздаваха помежду си, като нещо ценно и като благодарност връщаха живот!

Това направих и аз!“

/текстът е анотация към изложбата- автор Моника Попова/

- 2019г. „Горен пласт точки“-галерия „Червената точка“-гр. София

„Изложбата представя картини в мащаб, който трудно минават през врата.

Рисувани са на земя, поради невъзможност да бъдат изправени.

Рисувани са като пиктограми с долен пласт болка и любов

И с горен пласт точки неутрализиращи болката и подсилващи любовта“

/текстът е анотация към изложбата- автор Моника Попова/

Изложбата представя шест мащабни картини, които са работени в два пласта:

- Единият е създаден на базата на пиктограмното изписване на принципа на йероглификата, който показва фигури или идеограми рисувани на един дъх, без предварителна маркировка, подобно на калиграфското изписване. Изобразяват човешки състояния и образи, приличащи на огромни йероглифни знаци. Всяко едно изображение е изписано в кратък интервал от време, така както се маркира първосигнален образ. Пиктограмите са рисувани на земя, подобно на мащабна японска калиграфия, но повлияни от емоцията ми към египетската древна йероглифика.

- Вторият или горният пласт точки /така както е назована и самата изложба/ е диаметрално различен от долния и представлява пунктуация от различни по цвят точки, които са с еднакъв размер и форма. За разлика от първият пласт, горният се случва бавно и дългосрочно. Тази разлика в технологичен и символичен аспект е едно от изразните средства в поставянето на идеята за дуалистичните начала. Архетипното уплътняване, чрез тази двуполюсна провокация е и основната идея в целия проект. Ако в долния пласт точки имаме характерния за моето творчество драматизъм, горния пласт го тушира, каквато трябва да бъде и ролята на изкуството. Въпреки болезнения персонален изказ, изкуството в своята си цялост трябва да провокира позитив. Така, че гледайки изложбата, наблюдателя индикира щастие, хармония и ефирност. Всичките тези нюанси на усещане би трябвало да са част от ангажимента на женското изкуство. Този позитив, макар и на базата на тревожност и безпокойство, на финала трябва да успокоява. За това и точките създават една друга реалност, паралелна и огледална на житейската. Тази втора реалност е красива проекция на нашата душа, която се рисува със сърце и пречиства болката.

- 2019 г. „Черните шити“- галерия „Аросита“-гр. София

„ЧЕРНИТЕ ШИТИ“ са КУБОИДИ- символ на духовност и познание. В Др. Египет са притежавани само от хора вrekli се на изкуството.

Моите кубоиди са Майки, черни но и бели, бродирани с коприна.

" Защо са Черни мадони?

Според американката Ела Розет- изследователка на Черната мадона: "... Това е „официална титла, която обикновените хора, а чак след това и църквата, дават на тъмната Мадона, обикновено чудотворна. И след като веднъж вече общността е дала тази привилегия на божественост, църквата не може да промени това. Ако пожар или друго бедствие унищожи статуята, общността я заменя с друга, дава ѝ същото име, приписва ѝ същата чудотворна сила. А ако се случи да я избелят, хората продължават да я наричат Черна. И да я почитат."

Богородица във всичките ѝ разновидности е наследник на многоликите древни богини със статут на богини майки. Те са символ на болест и здраве, любов и омраза, съзидание и разруха, девойка и старица, утроба и гроб, живот и смърт... Различни лица на една и съща богиня.

Африканското начало на човешкия род за някои е обяснение за съществуването и на Черната Мария.

Голяма част от иконите на Богородица от ранно християнство достигнали до нас са изобразявани с тъмен цвят на лицето, като причините са различни.

Техниката на изграждане е уникална и няма аналог в съвременното изкуство. До момента подобна стилистика не е случвана и е мое лично творческо постижение, което е продукт на професионалната ми ангажираност като керамик и египтолог, но и на житейската ми роля на многодетна майка.

В изложбата участва и моята дъщеря- Христина, която представя също своята концепция за майчинството чрез пластики и рисунки, които твърде често са мое прекрасно вдъхновение.

- „ПЛУВЕЦЪТ“, галерия „ИНТРО“-гр. София, 2019г.

„В изложбата „Плувецът“ , представям голямо-форматни картини, керамични пластики и рисунки, които съм създала през последната една година.

Темата ми беше провокирана от лятото на 2019г., като от десетки години лятото за мен е периода между края на м. август и м. септември. Това е времето, в което аз прекарвам почивката си в Созопол и по-точно на „Аполония“. Това са най- красивите дни през годината за мен; на любимото място с любимите ми хора. През този период плажът става моя работна площадка и всичко , което се случва и виждам на това магично място, се превръща в сюжет на моето изкуство.

Плувецът беше част от това лято, но и символ на мъжкото присъствие в моя живот. Той стана и сюжет на картина с извънредна колоритност, нетипична за творчеството ми. Това беше емоционален експеримент поради огромния микс от цветове. Процесът на създаване отразих в интернет, където приятелите ми дори се опитаха да внесат ред в цветната експлозия.

Аз обаче стигнах до края или може би до крайност... и ми хареса!“

В изложбата за първи път показвам комбинация между голямоформатна рисунка и керамична пластика, което е прецедент в творчеството ми.

На финала, потвърждавам посочените приноси на разширеното резюме, творчеството на доц. д-р Попова и практическата и преподавателска работа, а именно:

- Преподавател съм на НБУ от 1999 / 20 годишен трудов стаж в НБУ/
- За 20 години трудов стаж в НБУ съм преподавала на над 7000 души; Всяка година работя с около 300 души на семестър;
- Имам основна роля в създаването на ателиетата по керамика от 2001г., върху които се разви модул „Алтернативна керамика и стъкло”, по-късно „Керамика и порцелан. Дигитални форми“ в бакалавърска програма „Визуални изкуства“, както и магистърска програма ”Керамика и порцелан. Съвременни дигитални форми” на НБУ;
- За момента съм единствения щатен преподавател по Керамика на НБУ.
- В лицето на щатен асистент- Виолета Заранкова съм подготвила следващо поколение преподавател по керамика на НБУ.

Научен ръководител съм на нейната бакалавърска, магистърска и докторска тези по Керамика.

Две години е била хоноруван преподавател, а през последните две учебни години, беше със статут на щатен гост лектор в програмите по керамика на НБУ.

Като човек, който познава най-добре професионално Виолета Заранкова, най-отговорно заявявам, че тя е преподавател с огромен

потенциал, заради нейните човешки качества в общуването ѝ със студентите, професионален опит и творческа отдаденост.

След създадената преди 3 години лаборатория за 3D принтиране, Виолета стана ръководител на лабораторията и основен преподавател на курсовете по дигитална обработка и дигитално керамично принтиране.

Лабораторията и до сега е единствена в България за 3D обработка и керамично моделиране.

През 2017г. тя беше изпратена с двама магистри от специалност керамика на обучение в Италия за работа с 3D керамичен принтера и след завръщането си заедно с преподавателите и студентите от ателиетата по керамика започна експерименти в посока – смяна на италианския консуматив /пластична маса/ с български пластични маси, което драстично намали себестойността на продуктите. Като най- голямата изненада и постижение в експеримента беше факта , че българските пластични маси могат да бъдат глазирани след принтиране, а вносната не, поради наситеното съдържание на стъкло в глината продавана ни от производителя.

Експериментите бяха повече от успешни и 3D лабораторията заработи изцяло с български пластични маси.

Това че студенти и преподаватели експериментират заедно в учебен процес е най- смисленото поведение мечтано от всеки преподавател.

И не на последно място, за мен Виолета Заранкова е един от 10-те най-добри керамици в България!

Тя е съвременна и разпознаваема! Професионалист с възхитително отношение въобще към съвременното изкуство!

Тя е първия автор в България използвала в творчеството си –комбинация от класически и дигитални керамични техники.

Виолета Заранкова е тествана във времето като човек, преподавател и автор!

Горда съм, че бях ментор и свидетел на нейното израстване като човек, професионалист и надявам се бъдещ щатен преподавател, който ще продължи идеите и посоките заложи в специалност Керамика на НБУ!

- През последните 7 години програмите по керамика на НБУ , създадоха професионалисти, които показаха ниво и поведение на съвременни автори и това беше доказано категорично на Фестивала на керамиката в София през последните 6 издания / с 6 награди за млади автори/.

- Моят значим принос в областта на развитието на програмите по керамика в НБУ и въобще в иновационното поведение на университета е създаването на 3D керамична лаборатория, на която съм и един от основните спонсори, в която главно присъствие заема освен 3D скенера за дигитална и пластична обработка, но и 3D керамичния принтер, който е единствен не само в България, но и въобще на Балканите.

- Най-важният ми принос като преподавател е факта, че освен в развитието на програмите, курсовете по керамика, материалната база, работих и в посока на своята интердисциплинарна професионална насоченост, която ми даде възможност за преподаване в няколко направления:

- керамика
- пластика
- рисуване
- живопис
- символика на знаците
- символика на писмата
- египтология
- изкуството и символика на Девността
- пърформанс
- стилизация на образа
- калиграфия
- колаж

- Най-важният ми принос като преподавател е факта, че през последните 7 години Керамика НБУ се превърна в най- доброто място за обучение по керамика в България. Студентите по Керамика на НБУ промениха лицето

на българската керамика и я превърнаха в съвременна и достойна за представяне на различни фестивали и биеналета и въобще на световната сцена.

- Приносът ми като художник е отново интердисциплинарен. Имам самочувствието на едно от водещите имена в българската артистична гилдия в сферата на рисунката, живописата и керамиката.“

И накрая, разширеното резюме с представените творчески проекти е безспорен пример за авторски професионализъм, както и за качество. Оценявам като отлични научните и творчески качества и приноси на разширеното резюме и представените творчески проекти за реабилитационен труд, неговата обществена, социална, научна и творческа значимост, личният принос на доц. д-р Попова и практическата полезност и актуалност на представеното творчество, предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането и заемането на академична длъжност „Професор“ от доц. д-р Моника Попова по шифър 8.2 „Изобразително изкуство“

02.11.2021 г.

проф. д-р Борис Сергинов